

przy

Główno= Dowodzącym Siłą Zbrojną

w Południowej Rosji

SEWASTOPOL dn. 15/IV.1920r.

Nr. 680/tajne.

DO

NACZELNEGO DOWÓDZTWA W. P.

W WARSZAWIE.

Sytuacja na frontach tutejszych pozostała na ogół bez zmiany. Na froncie kaukaskim, jak mi zakomunikował prezes kubańskiego rządu Iwanis, znajduje się w Soczi 30.000 kozaków kubańskich z atamanem Bukretowem, Krugiem i Rządem, 15.000 donców kompletnie zdemoralizowanych i 15.000 uciekinierów dońskich. Kubańcy wywieźli konie w stosunkowo dobrym stanie, doncy konie potracili. Dotkliwie daje im się odczuwać głód, gdyż okolica nie jest w stanie przeżywić takiej masy ludzi, a zapasy, wysłane w przewidywaniu tej katastrofy z Kubani, zostały skierowane na Krym. Dzisiaj Wrangel na skutek ich starań daje im część z tych zapasów. W stosunku do armji krymskiej nastrojeni wrogo. Wranglowi nie mogą zapomnieć powieszenia Kułabuchowa. Ostatni rozkaz Wrangla, o którym poniżej, rozgoryczenie pogłębił. Z Dońcami, którzy są zupełnie zdemoralizowani, w złych stosunkach. Gruzja początkowo przyjęła kilkuset dońców. Dzisiaj wszystkich, którzy przeszli rozbroiła, stanowczo odmówiła się od przyjęcia nawet bezbronnych motywując swą odmowę brakiem aprowizacji i obawą rozdrażnienia bolszewików. Większość kubańców i ich rząd, o ile otrzymają aprowizację z Krymu, chcą przetrzymać się czas dłuższy w Soczi, a potem zorganizawszy powstania kozaków miejscowych, chcą ruszyć na bolszewików. Szkuro i część generalicji chce natychmiast naruszyć neutralność Gruzji, przejść z Soczi do Suchumu, a dalej jedynym dostępnym przejściem przez góry przerzucić się na Batałpaszyńsk, a stamtąd na Armarwir i Stawropol. Na razie aby otrzymać aprowizację, mają podpisać wszelką umowę z Wranglem, ale mi Iwanis kategorycznie zadeklarował:

1) że w żadnym wypadku Wrangla nie uznają, 2) poza granice Kubani nie pójdą, 3) aprowizacji i surowców A. O. nie dadzą, 4) żądają uznania niezależności Kubani.= W tej ostatniej sprawie złożyli memorjał wszystkim Misjom, ale zostali na ogół chłodno przyjęci co ich ogromnie rozżaliło. Prowadzili tutaj pertraktacje z Bondarenką i obiecują przysłać w razie potrzeby na Ukrainę kilka tysięcy ~~xxx~~ kawalerji.

Co do Polski bardzo żywo interesowali się zjazdem w Warszawie i zamierzają przesłać jednemu z zesłanych członków Rady pełnomocnictwa do wystąpienia w Warszawie. Interesowali się czy mogli by otrzymać w razie zagarnięcia Kubani za swe surowce materiały wojskowe, gdyż od koalicji chcą się oswobodzić. = Na froncie Krymskim bolszewicy przerzucają wojska w dwóch kierunkach: na Perekop i na Tamań, ale dotychczas ich ataki odparto. Na Tamaniu grupują wojska i przygotowują platformy dla ciężkich dział przeciwko Kerczy. Wysłane torpedowce i krążownik dla przeszkodzenia tej akcji. ~~General Wrangel~~ General Wrangel nie zamierza ograniczyć się do działań wyłącznie i rozpoczyna akcję zaczepną. 2 dni temu została wysłana uzupełniona dywizja Drozdowców na okrętach, aby uczynić desant. Miejsce desantu trzymane jest w ~~xxx~~ ścisłej tajemnicy. Wiem że statki te widziane między Sewastopolem i Eupatorją, przypuszczam więc że będą wysadzone na północ od Perekopu. Podobno drugi desant partyzancki ma pójść na Tiemriuk, na półwyspie Tamanskim. Jako dowódcę proponowany był Gen. Pokrowski, przeciwko któremu Kubańcy zaprotestowali. Muszę zaznaczyć, że podobne już poprzednie czynione desanty przez gen. Słazczowa nie dały rezultatów.=

Anglicy zwrócili się z notą do Generała Wrangla, proponując mu zaprzestanie działań bezcelowych z bolszewikami i wszczęcie z nimi pertraktacji. Podobno w nocy tej proponują mu swoje pośrednictwo. Dla wyjaśnienia tych spraw został wysłany do Konstantynopola gen. Szatilow. Zawiadamiam o tem Generała Porzeckiego, aby postarał się ze źródeł tamtejszych wysświetlić jaki kierunek przyjęły pertraktacje gen. Szatilowa z Dowództwem Wojsk Ententy na wschodzie; w każdym razie presja anglików

w tym kierunku jest bardzo silna; francuzi zajmują stanowisko mniej wyraźne i dzięki temu wpływy ich wzrosły teraz w porównaniu z angielskimi. Gen. Wrangel wobec tego dąży do porozumienia ze wszystkimi, którzy walczą z bolszewikami a w pierwszym rzędzie z Polską. Ma też zamiar wysłać w najbliższym czasie swych przedstawicieli do Warszawy z szerokimi pełnomocnictwami.

W rozmowie, którą miał z p. Skąpskim bliżej nie określił tego, co ma zamiar Polsce zaproponować. Jako kandydaci są proponowani Domidow, znany działacz społeczny, kadet, w stosunku do Polski życzliwie usposobiony, (informacje o nim winno posiadać M. S. Z.), z Generałów Józefowicz albo Dziewanowski.

W takim samym ogólnikowym tonie prowadzone były pertraktacje z ukraincami, którzy właściwie z niczem jadą. Zgodzili się tylko by decyzje w sprawie stosunku Ukrainy do Rosji odłożyć do czasu zwołania ogólnorosyjskiej konstytuandy, przyczem, jak mi Bondarenko poufnie zakomunikował, ukraíncy liczą na to, że zwołana uprzednio konstytuanta ukraińska wypowie ostateczne słowo w tej sprawie. Zastrzegli pozostawienie całkowite władzy administracyjnej w swych rękach niezależnie od wojsk, które na danym terytorjum znajdować się mogą. Są to jednak punkty nie skryształizowane bliżej, gdyż ukraíncy uzależniają to wszystko od Petlury.

Gen. Wrangel ogłosił rozkaz, w którym określa zasady organizacji rządu 1) Wielkorządca /:prawitiel:/ i głównodowodzący posiada pełnię władzy cywilnej i wojskowej. Wojska kozackie zostają bez zastrzeżeń podporządkowane jemu, a kozacy zachowują tylko samorząd, punkt ten wywołał wielkie rozgoryczenie wśród kozetwa. 2) Przy głównodow. zostały zorganizowane zarządy; Wojskowy, administracyjny, gospodarczy i spr. zewnętrznych. Kierownicy tych działów łącznie z pomocnikiem Głównodowodzącego i Szefem Sztabu tworzą Radę z głosem doradczym. Skład osobisty nie można uważać za szczęśliwy: Obecność: Wiazmitinowa, Bierackiego, Struwego, a szczególnie mianowanie Wenjamina biskupem polowym, wskazuje na reakcyjny charakter rządów. Struwe znany nam jest ze swych wystąpień w prasie, przeciwko wszelkim ten-

dencjom niezależnościowym na terytorjum Rosji. Jako punkt 3 projektowaniem było wskrzeszenie senatu zupełnie reakcyjnego, ale potem wykreślone.

W załączeniu oprócz gazet przesyłam odpis listu Wrangla do Denikina. Prócz historycznego posiada on znaczenie dla charakterystyki Wrangla. *W podanej jesienią roku zeszłego w raportach charakterystyki Wrangla* dodać muszę, że to jest człowiek bystry, rzutki, ale w pracy nerwowy, łatwo zapalny bez określonego światopoglądu politycznego i niezmiernie ambitny.

Zepsucie radiostacji tutejszej pozbawiło nas zupełnie wiadomości, mam jednak nadzieję, że wkrótce morska stacja w Sewastopolu będzie mogła nawiązać stosunki z Warszawą. Ostatnie depeszę mieliśmy z 18 i 21/3 i te tak przekręcone, że tylko częściowe mogły być odszyfrowane.

Zastępca Szefa Polskiej Misji Wojskowej

/=/Michalski =por.

Załączniki: List gen. Wrangla do gen. Denikina, memorjał Kubanców, gazety.

Za zgodność odpisu:

MINISTERSTWO WOJSK POLSKICH

ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

L. 5651/2 dnia 9/12 1918 r.

Wydruk

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

88

88

88

197